

Innflytelsesagenter - før og nå

Etter Sovjet-Unionens fall foreligger det etter hvert mange interessante opplysninger om den kultur og de forhold som makteliten omga seg med, den indre maktstruktur og de forsøk som ble gjort for å påtvinge andre folk det kommunistiske system.

Allerede under den kalde krigen fikk Vesten endel informasjon om fra avhopperne, men nå foreligger det ytterligere, tildels skremmende, opplysninger i de arkivene som etterhvert er tilgjengelig. I den opphetede debatten om sovjetisk etterretning og norske sikkerhetstiltak under den kalde krigen, bør disse opplysningene komme frem, da også vårt land var involvert.

Det er en kjent sak at Sovjet søkte å destabilisere forholdene i Vest-Europa ved hjelp av infiltrasjon, subversjon og undergraving.

"Komiteen for Statens Sikkerhet" (KGB) var verdens største etterretningsorganisasjon med ca. en million "medarbeidere" over hele verden. Den viktigste avdelingen var Første Hoveddirektorat, hvor det i 70-årene ble opprettet en ny avdeling kalt "Avdeling for aktive tiltak", hvor en av hovedoppgavene var å drive desinformasjon, rettet mot Vesten.

Målsettingen var, foruten å påvirke folkeopponionen i de ikke-kommunistiske land, også å infiltrere de politiske lederskiktene.

Også lokale krefter

"Innflytelsesagentene" ble planlagt, eller det ble benyttet lokale krefter. Og resultatet ble vellykket. Om en skal vurdere det i ettertid, synes det å ha vært forbausende vellykket. Som eksempel kan nevnes Guillaume/Willy Brandt-saken, og andre, til dels oppsiktsvekkende skandaler i Vest-Tyskland.

Også i Skandinavia ga kampanjene gode resultater.

I Sverige omgikkes statsminister Palme og sjefen for Sveriges TV på tennisbanen og i badstua med en av KGB's dyktigste agenter, som kunne rapportere til Moskva at forholdet var en gullgrube, sett fra etterretningssynspunkt.

I Norge hadde KGB-offiserene opparbeidet seg et forhold som husvenn (?) til statsministerfamilien. Nå ble omgangskretsen utvidet til unge, fremadstormende politikere, bl. a. Arne Treholt.

Hva er en innflytelsesagent?

Viktor Gruskjo tjenestegjorde i Oslo i to perioder, hvor han i sin første periode pleide omgang med statsministeren med familie. Senere kom han tilbake som KGB-sjef på Drammensveien, hans karriere sluttet som general og nestkommanderende i KGB, Moskva.

I sin bok "Mitt liv i KGB" forteller han om hvordan det ble bygget opp et nett av hemmelige kontakter og informasjonskilder, såkalte "doveritelnaja svjas" - pålitelige eller fortrolige kontakter.

Gruskjo sier at en slik person nyter tillit hos KGB-offiseren p.g.a. sine politiske kunnskaper, sin pålitelighet, kontaktflate og sin vilje til å meddele disse videre på en genuin måte. En slik kontakt viste man gjerne oppmerksomhet i form av gaver eller invitasjoner.

Som vi kjenner til, var gjerne invitasjonene besøk i øst-europeiske land..

Innflytelsesagentene spilte etterhvert en så viktig rolle at Moskva vurderte å kutte ut agentene, og bare base-

re Innsamlingsseksjonen på stoff fra innflytelses- og info-kildene.

"Fortrolig kontakt"

Den høyt betrodde offiseren Oleg Gordejevski, som hoppet av i 1985, har nøye beskrevet alle større operasjoner under sin tid i KGB, bl.a. fra sine 10 år i Danmark. I sin bok forteller han inngående om sin kjennskap både til Håvik- og Treholt-sakene.

Mange har sikkert merket seg at han ble intervjuet i forbindelse med Berge Furre-saken, og hvor han kunne huske denne personen som en "fortrolig kontakt". Dette faller forsåvidt sammen med Fures omgang med STASI- og KGB-offiserene. (To av dem ble forøvrig utvist fra Norge).

Major Mihail Butkov ledet i to år Avdelingen for aktive tiltak ved Sovjet-ambassaden i Oslo. Han

Tekst: Jon A. Jonsen
Fredrikstad FF



Artikkelforfatteren, Jon A. Jonsen, har i mange år vært aktiv i Fredrikstad Forsvarsforening og spesialisert seg på temaer som psykologisk krigføring og beredskap.

nevner flere norske kontakter, som han gir dekknavn.

Det var kontaktpersoner fra tidligere tider, som var kommet noe i bakgrunnen i forbindelse med Treholt-saken.

Nå ble kontakten gjenopprettet med "den gamle garde", som han sier. Disse personer hadde han store forventninger til, i særdeleshet nevner han "Dudin" som "gjorde oss delaktig i konfidensiell politisk informasjon".

Økonomisk støtte

Både Gordejovski og Grusjko skriver at det ble overført store pengeløp til aktørene i Vest.

Gordejevski sier at i slutten av 70-årene ble det brukt en sum i nærheten av 50 millioner pr. år, vesentlig kanalisert til "fredskomiteer" over hele verden.

Her nevnes World Peace Council som en stor mottager, da den spilte en vesentlig rolle i forbindelse med koordineringen av tiltakene. Den hadde hovedkontor i Helsinki.

Grusjko nevner i sin bok at det ble gitt økonomisk støtte til broderpartiene i andre land helt fra revolusjonstiden. Dette vedvarte helt til 1991, og pengene ble utbetalt etter instruks fra Sentralkomiteen.

Dette stemmer godt med utsagn fra forsker S. Holtmark om at Norges Kommunistiske Parti mottok store beløp fra Sovjet. I 1990 var beløpet nærmere en million kroner. Dette var uregistrerte midler som det ifølge

norsk lov var ulovlig å benytte til politisk virksomhet. Hvordan kan da avlytting og overvåking av NKP være ulovlig?

Resultatene

I slutten av 70-årene hadde Sovjet en knusende overlegenhet av stridsvogner og pansrede kjøretøyer. Amerikanerne utviklet da et strålevåpen som kunne slå ut besetningene på vognene, og hadde en rekkevidde på bare noen få hundre meter.

Dette i motsetning til den massive gjengjeldelse med atomvåpen, som da var Vestens militære doktrine, og som i stor grad ville ramme sivilbefolkningen.

World Peace Council samlet nå en "fredsgruppe" fra 50 nasjoner i Geneve, og argumenterte med at dette var noe bortimot verdens undergang.

Enden på visa var at President Carter ga etter for presset og stoppet produksjonen av våpnet.

Mellomdistanseraketten

Vesteuropeiske politikere ble skremt av Carters tilbaketog, i særdeleshet når Sovjet nå plasserte ut nærmere 1000 atomstridshoder av en ny type (SS-20) som var rettet mot hele Europa.

Etter forslag fra forbundskansler Helmut Schmidt ble det i NATO fremmet forslag om utplassering av 572 amerikanske krysser-raketter som tilsvarte og motvekt mot SS-20 rakettenes.

Nå ble det for alvor liv i det apparat som KGB dominerte. Store demonstrasjoner ble satt i verk over hele Europa for å hindre utplasseringen.

I Amsterdam ble det mønstret 350.000 demonstranter, 400.000 i Madrid og 200.000 i Athen.

KGB-offiseren Vadim Leonov erklærte at "hvis Moskva bestemmer det, kan vi på kort varsel få en halv million mennesker ut på gatene her i Nederland".

I Norge

De fleste husker sikkert tilsvarende aktivitet hos de norske "fredsgruppene". Viktor Grusjko sier at "det var i Norge vi lyktes best, - her var det sving på sakene", skriver han. Som belønning for gode resultater ble tre av de sovjetiske etterretningsfolkene på Drammensveien generaler på kort tid. En av dem var føringsoffiser for Treholt.

I NATO ble det nå fremmet forslag om at hvis ikke SS-rakettenes ble trukket tilbake, ville krysser-rakettenes bli utplassert - det såkalte dobbeltvedtaket.

I Norge var "venstresida" særdeles aktiv i denne saken. Det er vel få som vet hvorfor Stortinget bøyde av og ikke kunne bifalle forslaget, men det er ingen tvil om at påvirkningen var utslagsgivende.

T I D E N N O R S K F O R L A G

MIKHAIL V. BUTKOV

KGB

VIKTOR GRUSJKO

Bind II
Fra Stalin til
Gorbatsjov

Christopher Andrew
Oleg Gordievskij

KGB

SETT FRA
INNSIDEN

Etter
Sovjet-Unionens
fall er det kommet ut en
rekke bøker, også på norsk, der tidligere
KGB-agenter forteller om sin virksomhet som
innflytelsesagenter. Innholdet bekrefter det kommunist-mot-
standere hevdet i den kalde krigens tid: Også norske venstre-aktivis-
ter var under innflytelse av Moskva. Ennå kan arkivene skjule mye, både
"navn og nummer" på ikke helt gode nordmenn.

Ihvertfall spilte Norge en miserabel rolle som NATO-partner og fotnoteland i den kanskje viktigste avgjørelse som er tatt i NATO, og som bevirket at Sovjet ikke lenger kunne delta i våpenkappløpet.

Hvis Sovjet skulle bevilge ytterligere større beløp til Forsvaret (som da lå på 15 - 20 prosent av BNP), ville dette fullstendig knekke en økonomi som var skakk-kjørt på forhånd.

Til slutt forsto nok Garbatsjov at både det politiske og økonomiske system var feilslått, og at Sovjet ikke kunne følge med lenger.

Dermed hadde NATO vunnet den kalde krigen uten å løse et skudd.

Epilog

Her på berget er det særdeles lite tillitvekkende at det legges lokk på granskningen av Stasi-arkivene, en granskning som både POT, Rettsvesenet og delvis Justisdepartementet mente var motivert.

Tilliten til politikerne er tynnslitt fra før, og er ikke blitt bedre etter Lund-kommisjon, høringsene og Berge Furre-sak.

Når nå toneangivende personer i rettsvesenet legger seg flat for de samme politikerne, må vi spørre oss om vi stiller i samme klasse som Banan-republikkene, istedenfor å være stolt over en hittil renlinjet konstitusjon.

Om tilliten skal gjenopprettes, må etterforskningen i Stasi-arkivene skje i full offentlighet, og alt må fram i lyset. Det skal ikke være slik at vanlige folk granskes, mens parlamentarikerne skal gå fri i kraft av sin høye politiske stilling og misforståtte verdighet.

Vi kan også spørre oss hvilken vei vi er inne på når det gjelder landets sikkerhet. Forsvarsministeren erfarer at det blir tyngre å skaffe informasjon som vi ikke kan skaffe selv. Underforstått er det tvilsomt at våre allierte vil gi oss informasjon når systemet blir så åpent at personer som ikke vil respektere "teigeplikta" skal ha tilgang til informasjon som kan ramme hele alliansen.

Derfor knytter det seg stor interesse til det nye lovutkastet som skal regulere POT- og E- tjenestene, og til bakgrunnen til de personer som blir satt til å føre innsyn og kontroll med dette.

Det må være en misforstått demokratisk tankegang om Kontrollorganene skal fritas for sikkerhetsklarering av kompetent faglig instans, slik tilfellet var med de politisk utpekte personer i Lund-kommisjonen. Er det forøvrig riktig å benytte personer med politiske bindinger?

Hittil har historieløse personer rådd grunnen i store deler av media, og fordelt skyld og uskyld på en særdeles useriøs måte.

Eksempel: Før et debattprogram i NRK ble det annonsert at "nå kan Berge Furre bevise sin uskyld" Det som skjedde i det etterfølgende program var at Furre bladde opp sine egne notater, og brukte en avdød person som sannhetsvitne.

Og hans troverdighet blir ikke styrket når han i tillegg ikke vil vise "mappa si", noe som en mistenkt og uskyldig mann vil ha grepet med begge hender.

Det kan forøvrig ofte virke som om "Dudin"s politiske ideologi sitter godt forankret i veggene i NRK-huset.

Kilder:

John Barrow 1983: KGB today - the hidden hand.

Charlie Norblom 1988: Krig i fredstid

Christopher Andrew og Oleg Gordievskij 1990:

KGB. The inside Story of its Foreign Operations from Lenin to Garbachev.

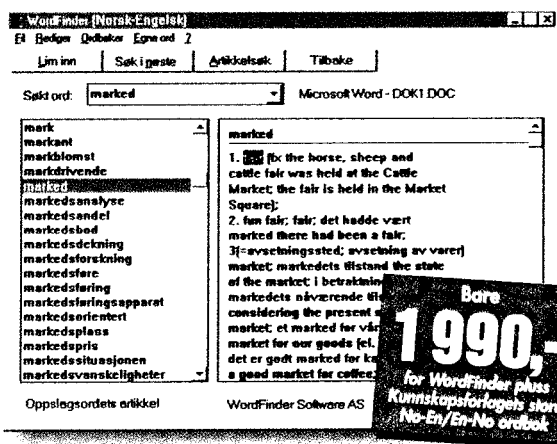
Mikhail Butkov 1992: KGB i Norge.

Viktor Grusjko 1995: Mitt liv i KGB.

VG.- kronikk 1997

WordFinder³

- Ordbøker på PC og Mac



- Enkleste vei til riktig ord!

- Med WordFinder har du ordboken direkte på din PC eller Mac.
 - Med ett tastetrykk aktiverer du WordFinder og skriver inn ordet du vil oversette. Du kan også markere et ord i ditt dokument og WordFinder slår det opp for deg. Ett tastetrykk til, og ordet du søkte er limt inn i dokumentet ditt.
 - Med WordFinder kan du selv legge til egne ord og uttrykk.
 - Gjør WordFinder tilgjengelig for flere gjennom våre ulike nettverkløsninger.
- WordFinder er tilpasset et antall nettverkssystemer. Jo større nettverkløsning – jo billigere pr. bruker!
- Ved kjøp av WordFinder får du søkeprogrammet pluss norsk-engelsk og engelsk-norsk ordbok – Kunnskapsforlagets røde ordbøker på diskett.
 - Du har mulighet til å komplettere med flere ordbøker senere.
- Besøk vår hjemmeside og hent en demo: www.wordfinder.no**

Besøk oss på PC-Expo '97 i Oslo Spektrum 22 - 24 april, Stand K1

SVARKUPONG

Jeg vil kjøpe WordFinder 3 og Kunnskapsforlagets store No-En/En-No ordbøker for 1 990,-
Versjon: PC Mac

Jeg ønsker mer informasjon om WordFinder og øvrige språkprogrammer.

Prisen er eks. mva og frakt Programmet sendes mot postopplav. Ønskes faktura, oppgi org.nr.

Firma: _____
 Navn: _____
 Adresse: _____
 Postnr./sted: _____
 Tlf: _____ Fax: _____
 Org. nr: _____

Fax gjerne inn kupongen: 22 41 60 01

WordFinder Software AS • Postboks 1472 Vika • 0116 OSLO
 Tlf: 22 41 60 00 • Fax: 22 41 60 01 • E-mail: info@wordfinder.no